

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

Slovenski GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis.
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če
se natisne enkrat 8 kr.
dvakrat . . . 12 „
trikrat . . . 16 „

Borzni davek.

Mislimo si dva kmeta v kakšnji srenji, enega brez dolgov drugega do ušes zadolženega. Kdor naše razmere pozna, ta bo rad pritrdil, da je nezadolženemu kmetu sila težko shajati; kajti letine so zaporedom slabe, dayki vedno večji, in dokladam ni konca ne kraja. Kako mora se v takšnih razmerah goditi zadolženemu kmetu? Žalostno, jako žalostno. Zaporedom rubijo in dražbajo posestva ter izganjajo mnogoletne rodbine iz njih, da nimajo več lastne strehe. Zadolženi so posestniki sedaj najbolje pri raznih hranilnicah (Sparkassen) in posojilnicah (Vorschusskassen). Jednaka godi se meščanom. Zadnji čas zahajajo kmetje in meščani čedalje huje v kremplje oderuhom, kojim podpisujejo menjice (Wechsel) proti brezčloveškim obrestim. Za temi pridejo na vrsto kot dolžniki srenje, zlasti mesta. Skoraj vsako večje mesto ima uže svoje loterijsko posojilo ali kaj podobnega. Zadolžene so dalje dežele in države. Dežela štajerska dolguje 12 milijonov goldinarjev gruntne rešitve ali odvezitve, celo cesarstvo pa ima nekaj črez 4000 milijonov dolga. Smemo toraj reči, da je sedanji čas skoraj uže vse na dolžnih pismih — na papirji.

Kdor najetega dolga kmalu ne vrne, dolžen je plačati obresti ali činž. Lepa krščanska navada brez obresti komu kaj posoditi je na sramoto pa tudi nesrečo kristijanov popolnem umaknila se prav judovskemu in paganskemu odiranju ljudij z obresti ali činži. Strahovite svote žrtvujejo ubogi ljudje vsako leto: posamezniki, srenje, dežele in države. Kdor ima na primer državno dolžno pismo v rokah, ta odreže meseca januarja ali julija košček pisma ali „kupon“, gre ž njim v davkarijo in tukaj morajo izplačati obresti v papirji, srebru ali zlatu. Sleduje se ravna po tem, ali ima papirno, srebrno ali zlato rento. Dolžna pisma imajo to lastnost, da jih zamoremo prodati; ona lahko prehajajo od roke do roke. No, iz tega je se pa rodila celó posebna kupčija: barantanje z dolžnimi pismi, z denarjem. Najhuje barantajo z menjicami, akci-

jami, deželnimi in državnimi dolžnimi pismi (rentami). V večjih mestih n. pr. na Dunaji, v Berlinu, Parizi, Londonu itd. imajo velikanske palače, kder se denarstveni mogotci in barantači shajajo in z denarjem kupčujejo. Tem palačam pravijo: borze. Najbolj pogosto videti so v teh „tempeljnih zlatega teleta“ potemci Abrahamovi, Izakovi in Jakobovi, in judje Rothschildi, Königswarter, Bleichröder itd., sami grozovenski milijonarji, so glavači med njimi, ki menjše kapitalisti požirajo kakor močne ščuke uboge ribice.

Kedar kmetič kakšen kos njive, gorice ali gozda kupi, mora plačati „deseti penez“, ali če kdo kaj podedva, plača „desetek“, ali če v loteriji zadeneš, odškrnejo ti nekaj kot davek. Vsak črevljar, krojač, trgovec itd. mora pobotnici pritisniti kolek ali štempelj. Toda bogata gospoda na borzah kupčevajoča ali prav za prav igrajoča ne plačuje nebenega davka. Akopram včasih samo jeden den prehaja iz roke v roke ne na stotine, ne na tisoče, ampak na milijone goldinarjev, ne plačajo nebenih desetkov, štempeljnov itd. Na dunajski borzi je uže po 1200 milijonov prometa bilo samo jeden den. To je začelo povsod finančne ministre zanimati. Začeli so premišljevat, ali in kako bi se od te bogate denarstvene mize dalo kaj davka dobiti na korist drugim itak uže preobloženim in izžmikanim davkoplačilcem. Tuhtajo, kako bi velikanskemu sodu vbili debelo pipo, t. j. naložili zdaten borzni davek. Čudno pa je, da se tega potrebnega dela nebeden liberallec lotiti neče. Liberalci povsod okoli borze hodijo kakor mački okoli žgeče kaše. Zato so pa denarstveni mogotci po svojih novinah n. primer: „Presse“, „Neue freie Presse“, „Deutsche Zeitung“ itd. do sedaj vselej srečno odbili napade finančnih ministrov na borzo ter lehkoverni svet prepričali, da je treba druge dače, zlasti gruntno, pomnožiti. No, to se jim ne bode več tako lahko posrečilo, vsaj pri nas ne. Novi finančni minister dr. Dunajevski je vzet iz konservativne-narodne večine lani izvoljenega državnega zbora in se pripravlja jako resno navrtati borzo. Naj le globoko navrta, da

bo začelo debelo teči. Denarja potrebuje veliko, naj ga išče tam, kder ga je največ — na borzi. Naši slovenski poslanci mu bodo gotovo iz celega srca pritrjevali in iz vseh svojih močij!

Svoboda.

Ves umikani svet je se čudil jugoslovanskim junakom, kedar so zoper divjega Turka šli hrabro v junaško smrt „za križ sveti in svobodo zlatno“. A vselej strmimo, kedar se spominjamo francoske revolucije, kako so zdivjani ljudje najgrša zverinstva nganjali v imenu — svobode. Malokatera beseda se je toliko po krivem rabila, a malokatera ljudi k najlepšim dejanjem tako navduševala. V njej tli čudovita iskrica, ki človeška srca povsod in vselej vnema. Bodi kdor hočeš, glas svobode bode ti prijeten in sočustven. Globoko zasajeno jo imaš v svojej duši. Brez nje biti ne moreš. Jo pogrešati rodi najhujše gorje. Svoboda v pravem pomenu je mati vsem čednostim, podlaga najvišjej dostojnosti človekovej, temelj, na kateri sam večni Bog stavi namene, katere ima v tem, da je človeka ustvaril, odrešil in posvetil. Svobodno bi mu naj čudovito ustvarjeni a še čudovitnejše odrešeni in posvečeni človek uklanjal se in mu služil, a za to prejel večno življenje. Brez svobode še Bog človeka zveličati nečel! Res nekaj veličastnega, nebeskega je svoboda. Žali Bog pa je lažnjivi duh iz nje naredil strahovito spako. In vkljub temu je še spačena svoboda mogočna dovolj, da ljudem možgane zmeša, cele narode iznemiri in razdraži. Tej nezgodi v okom priti zamore le prava svoboda tik krive postavljena; a pravo svobodo ali pravi pomen svobode nas uči zopet Kristusova sv. vera. Svoboda v pravem, v krščanskem pomenu je svitlo solnce zraven temno kadeče se baklje!

Na tem svetu moremo le pri človeku govoriti o svobodi. Edini človek ima svobodno voljo, je svobodna stvar božja. Vsa ostala natura je nesvobodna, pogreša svobodo. V naturi vrši se vse po strogih nevpogljivih zakonih. Vera Kristusova nam to najboljše jasni, ker uči, da je človek zato svobodan, ker je Bogu podoben. Svoboda naša izvira iz Boga. Ona je lesk božjega bitja v naši duši. Pomniti pa je, da svoboda človekova je sicer božje svobodi podobna, a nikakor ni jej jednaka, marveč bistveno različna. Svoboda božja je kakor Bog brezkončna, neizmerna, neomejena. Bog je edini, najvišji gospod. Njegova svoboda na zunaj je brezkončna, neomejena svoboda izvoliti, kar njegova sveta volja zahteva. In od te izvolitvene svobode božje ima človek majhen delež od Stvarnika samega mu v srce zasajen, to pa v tolikej razmeri, kolikoršno človeška natura pripušča. Zato pa svoboda človekova nikedar ne more biti neomejena. Vselej spojena je z dolžnostjo, izvoliti to, kar Bog hoče. Bog je torej svobodi človekovej postavil mejašev, mimo katerih človek ne sme,

ako se neče pregrešiti zoper voljo svojega Stvarnika. Človek sicer ima svobodo iti mimo teh od Boga mu postavljenih mejašev, a v istem trenutku je podeljeno mu svobodo krivo uporabil in postal svojeglaven če prav svobodan puntar in upornik zoper voljo božjo. Nesrečnež je se zaganjal zoper božje naredbe svobodno, a si tako nakopal greh pred Bogom pozabivši na mejo postavljeno njegovej svobodi.

Da je človekova svoboda omejena, to kaže marsikaj: n. pr. človek se rodi in umerje pa ne more tega zabraniti, to ni zavisno od njegove svobode. Še glavni namen, zakaj ga je Bog dal naroditi se na ta svet, ni zavisen od njegove proste volje; kajti po sreči hrepeneti, po zveličanji poželeti, to mu je prirojeno. Le izvoliti sredstva do sreče, do zveličanja, to je pripuščeno njegovej svobodi ter zamore tako izvoliti svobodno ali smrt ali življenje. Svobodo človekovo v tem pravem, omejenem smislu razločujemo pa trojno: нравstveno, znanstveno in politično. Dr. G. 2.

Gospodarske stvari.

Salicilova kislina v gospodarstvu in živino-zdravstvu.

Salicilova kislina je znajdba novejšega časa; njena hvala je neizmerna v gospodarstvu, obrtnijstvu in zdravništvu človeških in živinskih bolezni. Ker se je sprva narejala le iz vrbovih korenin in se vrba latinski zove salix, zato bi to kislino po slovenski smeli imenovati vrbovo kislino. Vrbova kislina ima podobo prav lahke bele moke, okusa je močnatega, nazadnje nekoliko, a le malo kislno sladkega.

Poglejmo najprej, v katerih živinskih boleznih je salicilova kislina po obilnih skušnjah z veliko hvalo potrjena. Najprej imenujemo pereči ogenj ali šen (Rothlauf) pri prešičih, zoper katerega ima izvrstno moč. Daje se bolnemu vsake pol ure pol majhne žličice te kisline, raztopljene v pol litru vode, osemkrat zaporedoma. Pozneje daje se prešiču vsak dan zjutraj, opoldne in na večer ravno toliko te kisline, tako dolgo, dokler zopet jesti prične, kar se navadno uže v enem ali dveh dneh zgodi. Od tega časa naprej se pa kislina salicilova le enkrat na dan daje hrani prešičevi primešana. O tisti hudi bolezni, ki se kušarji (Bratine) imenujejo, dobivajo prešiči, posebno če so kušarji hudovročinski, celo majhno žličico kisline, raztopljene v pol litra vode, ravno tako vsake pol ure, kakor pri perečem ognju; — na dalje se pa ravna ravno tako, kakor pri tem. Pri perečem ognju, kakor tudi pri kušarjih se mora salicilova kislina nemudoma dajati, ko bolezen nastopi. Pri driski telet tudi hvalijo salicilovo kislino, katere se pol majhne žličice teletu na dan daje. Če se kravi vime vname (ovčič na vimenu), se jej trikrat na dan dá ena majhna žličica te kisline v enem litru vode

raztopljene, — oteklo vime pa se namaže z neosoljenim salom, kateremu se je poprej nekoliko žličic zgrete salicilove kisline primešalo. In še v mnogih drugih boleznih hvalijo salicilovo kislino.

A ne samo zdravilo je ta kislina, temuč tudi to moč ima, da brani, da se mleko ne zasiri (zagriže), surovo maslo (puter) žarkovo ne postane, da se kurja jajca dolgo časa dobra ohranijo itd. Če se kravjemu mleku (pol majhne žličice te kisline na 1 liter mleka) pridene, se za poldrugi dan dalje dobro ohrani, da se ne zasiri ali skisa. Surovo maslo (puter), katero se je pregnjetlo z vodo, kateri je bila pridana salicilova kislina (tudi pol majhne žličice kisline na 1 liter vode), ostane prav dolgo sladko in celó žarkov puter postane zopet okusen, če se z vodo izmije, kateri so se za vsak liter pridale 2 ali 3 žličice kisline. Jajca se prav dolgo dobra ohranijo, če se koj, ko so izležena bila, v vodo položijo, kateri je bilo na 1 liter vode 50 gramov salicilove kisline in malo vinskega cveta (špirita) primešanega. Ko so v tej vodi eno uro ležala nej se dadó posušiti in v resanico položena v zaboj denejo. Čez 4 mesece so bila vsa ta jajca popolno dobra in nič lažja kot takrat, ko so bila v zaboj položena, — ostala druga jajca pa so smrdela in vsa bila za nič.

Salicilova kislina se dobi v vsaki apoteki. 1 gram apotekarske vage velja 5 kraje., 10 gramov pa le 40 kraje. (1 gram je prav toliko, kolikor je na majhno žličico gré, toraj se po žličicah lahko določi, koliko se vzame od salicilove kisline, ki smo jo v apoteki na grame kupili.) „Novice.“

M. Kako smrdeci in zasmrajene prostore razsmraditi. Da se razni smradovi odpravijo, ki so posebno v toplem poletnem času ne le nadležni ampak tudi zelo nezdravi in škodljivi, se rabijo raznovrstni razsmrajajoči pomočki. Vendar so pa ti pomočki po svojem neprijetnem duhu dostikrat nič manj nadležni, ko smrad iz stranišč, greznic in drugih takih mest. Sledeče sredstvo, ki čisto nič ne diši, vendar pa druge smradove do čista vničuje, je posebno na kmetih stanujočim vsestrano priporočati.

Da se prostor, ki ni prevelik, razsmradi, vzame se 1 kilogram drobno stolčenega železnega vitriola in 1 kilogram gipsa. Ta zmes se dene v posodo, v katero se pet litrov vrele vode po malem vljive in cela stvar redno pomešava. Ko se je to kakih pet minut dolgo godilo, se vse vkup vljije v greznico, stranišče ali kateri drugi prostor, ki se ima razsmraditi.

M. Kako z izcimljenim žitom ravnati. Izcimljeno, napeto ali zaduhlo žito se ne sme, brž ko je bilo izmlačeno, v mlin poslati, ampak se mora prej do dobrega posušiti. Cime, ki se pri sušenju odkrhnejo, se morajo odbrati in tako žito kolikor mogoče z zdravim pomešati. Moka ali melja iz takega žita namleta se ne sme brž iz mlina zapeči, ampak mora poprej najmanj šest

dni na kakem suhem mestu stati in se mora marljivo večkrat premešati. Ko se taka moka zamesi se ne sme preveč in prevroče vode priliti. Testo se mora, če mogoče s prav suho moko pregnesti, malo bolj okisati in nekaj malega pri mesitvi osoliti. Hlebi se ne smejo preveliki narediti in vročina v peči ne sme prevelika biti. Kruh brž po peki ni dobro jesti, ampak še le tretji dan po nji.

M. Moknih črvov prirediti zamoremo si, ako vzamemo široko odprt lonec, v njega se dene pol ali cel hleb vojaškega ali sploh črnega rženega kruha. Če je hleb cel, se mora na dva ali tri kose narezati, da morejo črvi v njega. Na to se dene 100 ali par sto moknatih črvov v lonec, kateri se z čvrstimi otrobi do $\frac{3}{4}$ zasuje. Črvi rastejo prav hitro, se zapredejo in kmalo izlezejo kukci ali kebri iz bub. Lonec mora stati na kakem toplem mestu po leti morda pod streho na diljah, po zimi pa v kuhinji. Treba ga je s tulom ali mušjim omrežjem zavezati, da mrčes iz njega ne more. V kratkem času v lonci vse gomazi mladih črvov. Morda bo ta poduk marsikteremu ptičjemu posestniku dobro došel.

M. Psom grinte pregnati treba je vzeti 15 težnih delov smrekovega šilovja in se v vodi dobro skuha. Ti tekočini se primeša 120 težnih delov (n. pr. gramov) lanenega olja. S to zmesjo se grintovi deli vtorejo in potem tri dni pri miru pusté, da vračilo začne delovati. Na to se pomazani deli s toplo vodo dobro operejo in še dva do trikrat z rečeno mažo vtorejo. Pravijo, da se celo zastarele grinte s tem pomočkom preženó.

M. Žajfnica je dobro gnojivo. Dobro in dober kup gnojivo je žajfnica, v kakoršni se navadno razno perilo izpira. Taka žajfnica bi se ne smela nikdar proč vljiti ampak z njo se morajo poljivati vrti, rože, za ktere je žajfnica posebno dobro gnojivo, trsi, sadno drevje, sočivje vsake vrste itd. Tudi trava po žajfnici rada in lepo raste.

Dopisi.

Iz Ptuja. (Nekaj o enakopravnosti slovenščine). C. k. namestnik g. baron Kübeck je v seji 7. julija t. l. na interpelacijo g. dr. Šuca v našem deželnem zboru rekel mej drugimi sledeče: „Sowohl bei der Finanzdirection in Marburg, als auch bei der Finanzlandesdirection ist Vorsorge getroffen, das slovenische Parteien in ihrer Muttersprache gehört und dass über slovenische Eingaben auch Entscheidungen in derselben Sprache hinausgegeben werden“ itd. Naš namen je, dokazati, da se slovenske vloge pri c. k. okrajnem finančnem ravnateljstvu ne rešujejo v slovenskem jeziku. V svedočbo tega navedemo, da je slovenska stranka vložila pri nekej davkariji slovensko

vlogo, katero je pa imenovano ravnateljstvo v Mariboru v nemščini z odlokom od 17. septembra 1880 št. 13879 rešilo. Njih ekselencija naj se toraj prepriča, da njemu podredjeni uradi ne uradujejo v tistem jeziku, v katerem je njim uradovati zapovedano. To imate faktum ter se ne da oporekati. Marsikaj se našim gg. poslancem obljubuje ali v praktičnem življenju je vendar vse pri — starem. Radovedni smo, bode prišel kedaj čas, ko se bodo začele postave postavno izvrševati.

Iz Murskega polja. (Graška razstava.) Vsako leto napravijo in pripravijo pogumni mož v enem ali drugem kraju kake veselice ali kaj podobnega, ki je v dotiki z gospodarskimi rečmi ali celo umetnostmi bistrega človečjega uma in spretnih rok, da se ljudstva razvedrijo in seznanijo o eni ali drugi stvari. Tako se je tudi pred nekaj časom osnoval načrt za razstavo v glavnem mestu Štirskega, to je v Gradcu. Že celo leto so se priprave delale, pa se je tudi kaj velikega napravilo. Posamesni rokodelci so pripravljali in priredovali razne umetnosti in lepote. Čas za časom hitro teče, den dnevu roko podavljje in približal se je 1. september leta 1880, da se je odprl hram za razstavo, kojo si človek lahko ogleda, ako ga je čutnost silila kaj videti in se seznaniti z raznimi izdelki in pridelki. Razstava je, kakor je znano, prav veliki, bogati in lepi sejem, kjer so razpostavljeni umetno napravljeni predmeti in iznajdbe, pa tudi naravni izrastki, katerih vseh en posamezni človek zapopasti in presoditi ne more.

Ker je bilo v ljutomerskem okraju več konj odbranih, da so je kmeti postavili v rastavin prostor, je pri tej priložnosti še mene zadel delež. Vsakemu je bilo odločeno 8 gld. potnine, da ni popolnoma na lastne stroške potoval.

Mene močno zanima prebiranje raznih potopisov, torej se priporočam blagim čitateljem, da naj bo brez zamere, ako bi ta mala črtica komu ne bila po volji; celo na tenko mi ni bilo mogoče popisati, ker sem deloma imel drugo opravilo, deloma si pa vsega nisem mogel sam razložiti.

Pretekli je 30. avgust in zapustili so nekteri Pristavo, drugi Moto itd., nas četvero oseb z dvema konjema pa Krapje ob 6. uri zjutraj ter se napotili na še nam novo pot proti Gradcu. Ogle dali smo polje ljutomerskega okraja, na katerem ajda in drugi pridelki prav lepo kažejo, koruza je slaba bliže Radgone, ker ni zemlja pripravna za njo, tam le žito posebno pa pšenica dobro stori. Ostane nam vzadl fara sv. Križa, potem prispemo do Radinec, kjer smo ravno malo pred srečali čudno žival, kamelo ali „gambelo“ kakor jej pravijo pri nas. V Radinec si kupimo slatine, potem pa smo krez malo pri sv. Petru kraj Radgone, tukaj smo živino malo nakrmili in ob deseti uri nadaljevali svojo pot tako, da smo prišli v Apače ob poldne; tu se ne vstavimo temveč gremo dalje naprej, še le ob dvema smo spet polagali blizu Cmereka. Ob tretji uri dospemo do emereč-

kega mosta, mostnino plačamo in krenemo na pravo prek mosta. Bili smo v trgu. Cmerek je prijazen tržič na lepem ravnem polju ob Mure, ki ravno pod emerečkim bregom teče. Skozi Cmerek smo se naprej vozili. Ob šesti uri dospeli smo na mesto, kder zavrača ena cesta v Spielfeld in v Maribor, druga pa v Štras-Vildon-Gradec. Od tod smo bili za pol ure v Štrasu, bilo je ob poli sedmih. Mudili se nismo nič. V Štrasu so lepi hrami in snaga se vidi, tudi imajo vojašnico ali kasarno. Dalje peljaje smo ob desni strani, kake pol ure od ceste, videli faro sv. Vida, kjer so na lepem prijaznem brežiči lična poslopja s cerkvo. Od Štrasa do Lančah je tako ravna cesta, da se od enega kraja do drugega konca vidi kakor kaka ulica, ker je na vsaki strani lep drevored. Po ti cesti se vozeč eno uro prišli smo iz Štrasa v Lančah prestopivši murski most, ki je bil skoraj ves novi, ker ga je po zimi led podrli. Tu si poiščemo prenočišča. V ti občini in po okolici so tudi prenočevali vojaki huzarji, ki so potovali v Gradec.

Drugi dan, dne 31. avgusta smo odrinoli dalje; za seboj imeli smo že pol pota. Svoje reči pospravimo in bili bi že šli, toda počakali smo še, da naj vojaki pred nami „odmarširajo“. To se je kmalu zgodilo. Milovali smo dva vojaka, ki sta morala za jahači pešice iti in svojo opravo na sebi nositi. Na vsaki strani sta jezdila po dva, eden pa vzadi. Vseh pet je imelo gole sablje v rokah. Bog ve, kaj sta zakrivila, da ju je taka kaznen zadela. Mi smo se podali za vojaki. Potujemo slabo uro, opazili smo železnični vlak, ker ni bila dotična proga daleč od nas; od iste se do Gradea nismo ločili. Na levi strani smo imeli mesto Lipnice blizo brega, ki ga je precej videti. Potujoč pridemo v ves Lebring, prestopimo železnično progo, v gostilnici kraj ceste se vstavimo, živino oskrbimo, potem svoj pot ob pol ednajsti uri nadaljujemo, za malo smo dospeli na Vildonski breg, od koder smo mesta nekoliko opazili.

(Dalje prid.)

Iz Celja. (Katoliškemu podpornemu društvu v Celji) so darovali: 1) Premilostljivi knez in škof 20 fl. za nakup šolskih knjig vbožnim učenkam dekliške šole. 2) Blagorodni gospod dr. Josip Vošnjak državni poslanec itd. v Ljubjani 10 fl., za zidanje dekliške šole. 3) Prečastiti gosp. Jakob Fil. Bohinec, dekan brašlovski, kot izvanreden donesek 5 fl. 4) Vlč. g. Henrik Križan, župnik v St. Janžu 5 fl. 5) Vlč. g. Frančišek Kalin, župnik v pokoji v Rajhenburgu 4 fl. 20 kr. 6) Ostrožnik A. na Spodnji Hudinji 2 gld. Slavna družba sv. Mohora v Celovei darovala je naši družbenski bukvarni mnogo primernih knjig ter sprejela brezplačno našo družbensko dekliško šolo med svoje ude. — Vsem našim preblagim dobrotnikom izrekamo nariskrenejšo zahvalo

odborniki

kat. podporn. društva v Celji.

Iz Črešnjevca. V nedeljo 26. sept., ko smo obhajali god farnega patrona sv. Mihaela, jelo je g. Ludvik Kresnikovo veliko gospodarsko poslopje tik cerkve o pol deseti uri zvečer goreti. Bližnja poslopja so bila jako v nevarnosti, k sreči ni bilo vetra. Zgorelo je razven živine vse; škoda je jako velika. Bil je sicer zavarovan pri „Assicurazione Generali“ — a žalibože, da mu hočejo, kakor je tam navada, dati le $\frac{3}{4}$ odškodnine, kar pa malo znese, ker so take cenitve jako nizke. Pri nas in v naši okolici vratna bolezen Difteritis zopet hudo davi, mnogo jih pomerje in celo odraščene napada. Zbolelo je tudi našemu g. nadučitelju dvoje otrok in na zadnje on sam jako nevarno.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Volitve v mestni skupini Maribor-Ptuj je se vdeležilo 914 volilcev. Do sedaj še nikoli toliko. Ker sta nemško-liberalna kandidata g. Wiesthaler in g. Reuter odstopila in svojim prijateljem razločno naročila, naj gredo volit g. dr. Schmidererja, in ker se je tudi tista pripomoč, katero je konservativno-narodni kandidat g. Bindlehner vsled svojega programa slobodno pričakoval, na nasprotno stran obrnola, ni čuda, da je zmagal nemško-liberalni „hammer in amboss“-kandidat g. dr. Schmiderer z 655 glasi zoper 259, katere je g. Fr. Bindlehner dobil. V pojasnjenje postavimo semkaj telegram iz Gradca v Praškem listu „Politik“ od 2. oktobra števil. 273.: Statthalter baron Kübeck hat den k. k. Beamten den Wink erteilt, bei der Reichsrathswahl in Marburg-Pettau für den „verfassungstreuen“ Kandidaten zu stimmen“. Sicer je pa volitev jako imenitna; vemo, pri čem da smo v tej skupini — brez vlade; 259 glasov pridobiti v kljub silnej borbi z lastno močjo, to je veliko. Za prvi poskus smo zadovoljni in bodi hvala domoljubna pred vsem g. kandidatu Bindlehnerju pa tudi vsem njegovim pogumnim volilcem. Več prihodnjič! Delegacije so sklicane za 19. oktober, državni zbor pride še le meseca novembra na vrsto. — Minister grof Taaffe bo zoper nemške kričaje vsakako moral pričeti boj; oni ne marajo za njegovo še toliko prijazno lice. Akopram je kandidat g. dr. Schmiderer napadal očitno ministerstvo, čeravno nemški poslanci rjovejo na „Parteitagih“ zoper nja, se grof Taaffe ni popnel do večje obrambe, nego da je hipoma v nedeljo dal vse dunajske liberalne liste konfiscirati. No, liberalci mu napovedujejo boj, bodemo videli, kakor se jih bode obranil; konservativni in narodni poslanci nimajo preveč uzrokov podpirati ga. — Ministerstvo tirja od deželnih vlad poročila o uspehih šletnih šol. — Ogerski državni zbor sedaj zbora v Budimpešti; finančni minister zahteva 9 milijonov za l. 1881 več, kakor letos. Hrvatski ban bil je nedavno pri cesarji in dobil odobrenje vseh svojih naredeb na Hrvatskem. — V Trebinji v

Hercegovini so slovesno temelj vložili za stavljenje nove katoliške cerkve.

Vnanje države. Sv. oče Leon XIII. so svet iznenadili z okrožnico, v kateri se namestnik Kristusov na zemlji spominjajo Slovanov; oni določujejo praznik slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda za praznik vsega katoliškega sveta ter so potrdili od papeža Pija IX. odkazani den praznika, namreč dan 5. julija. Okrožnica kaže na spremenjeno politično položeno več slovanskih dežel, pripoveduje zgodovino obeh svetnikov in njihovo apostolstvo v Bosni, Hercegovini, Bolgariji, Srbiji, Galiciji in Rusiji ter omenja skrb papežev za slovanske dežele. Ob konci se papež zahvaljuje, da jim je prilika dana, slovanskim deželam dokazati svojo očetovsko naklonjenost. Nam se zdi to prvi vidni uspeh molitev bratovščine sv. Cirila in Metoda. — Naš cesarjevič nadvojvoda Rudolf mudil je se nedavno v Berlinu pri nemškem cesarji ter baje izustil proti nekomu: „Avstrija in Rusija se lahko porazumite zastran Turčije, Rusi naj vzamejo Carigrad, a mi Avstrijanci naj smemo prodirati do Soluna“. Te besede, katere pa so vladini listi preklicali, storile so po vsej Evropi velik utis. — Turk se drži proti evropskemu brodovju kakor jež. Brodovje zapustilo je Gravozo in odplulo v Teodo bliže k Dulcinu. Angleži so uže tako nestrpljivi, da bi najrajši mahnoli proti Carigradu, toda Francozi, Nemci in Avstrijanci jih zadržavajo in ponujajo sultanu zopet obrok, do katerega bi Črnogorcem, Grekom in Armencem naj dal, kar je v Berlinskem miru obečal. — Bolgarski knez je res došel v Belgrad obiskovat srbskega kneza. — Po Italijanskem razsaja huda bolezen, „Pellagra“ imenovana. Nalezejo to bolezen ljudje, kateri sprideno koruzno moko rabijo; samo v gornji Italiji boleha 160.000 ljudi. — Bismark lovi Spanijo v zaveznico proti Francozom. — Belgijski freimaurerji zapirajo po sili katoliške šole; vsled tega je na večih krajih prišlo do krvavih tepežev. Francozi očitajo glavaču vseh freimaurerjev, judu Gambetti, da je državi ukradel 43 milijonov frankov. Priden freimaurer to, ki tako skrbi za-se!?

Za poduk in kratek čas.

Iz Amergava v Kolin.

Dnes 19. sept. 1880 sva s tovaršem najdalje — več ko 100 milj oddaljena od ljube domovine svoje, sva namreč v starodavnem Kolinu ali Kölnu. Pripeljala sva se od Mogunca semkaj po kraljevi reki — mogočnem Renu. Zmiraj sem želel enkrat videti vodo Ren, iz katere menda ne bodo turške mule več pile, kakor staro prerokovanje govori; ampak boljše bi bilo, da bi mule vse Turke in še nekaj naših zagrizenih nemčurjev na vrh odnesle po najkrajšem potu iz Evrope v Azijo ali

pa v tisto deželo, kjer sicer peper pa nobena trava več ne raste — v tako imenovano krtovo deželo. Ne bode nobeden petelin za njimi pel, — pravi Nemec.

Pelja je se ob Renu videla sva prelepa mesta in slovite gorice, kjer raste žlahtna kapljica, imenitno rensko vino, kateremu je v okusu in na dobroti podobno naše Pohorsko vino. Dnes je sv. nedelja kvaterna, razne cerkve so polne vernega ljudstva, kar je lepo znamenje nja kerščanskega duha. Naj bi si to naša slovenska mesta, Maribor, Ptuj, Celje itd. na znanje in za izgled vzela. Prav je odgovoril naš hišni gospodar na vprašanje: ali Kolinčani kaj marljivo v cerkev hodijo, rekoč: pred „kulturno borbo“ jih je v cerkev šlo sto — zdaj jih pride tisuč in več. To je dober nasledek „kulturne borbe“. Ona vernike vzbudi in tlečo vero v njih sreih oživi. Kolinska škofoska cerkev je znana po celem svetu kakor čudo človeške umetnosti. Ko bi jo hotel popisati, bi mogel sam umetnik biti. Cerkev je delo več stoletij; več ko 600 let so na nji delali — letos so jo dogotovili in bodo zato 15. okt. t. l. veliko cerkveno slovesnost imeli. Tukajšnji katoličani bodo le molili, a veselili se ne bodo, dokler traja „kulturna borba“, ktera jim je tudi njihovega nadškofa in kardinala pregnala iz mesta. Cerkev je vsa polna kamenatih stebrov in stolpov, kakor je v logu polno smrek in jelk. Občudovati sta posebno dva poglobitna stolpa ali zvonika — velikana, ki sta zdaj najvišja na vesoljnem svetu. Merita vsak po 160 metrov med tem, ko zvonik sv. Petra v Rimu ima le 143 metrov, uni pri sv. Štefanu na Dunaju le 135 met. in pri sv. Paulu v Londonu 111 metrov. Posebno zanimiva je tudi kapelica, kjer so ostanki sv. 3 kraljev hranjeni, in kamor so naši pobožni Slovenci v prejšnjih stoletjih na božjo pot hodili; dalje kapelica sv. Janeza, sv. Neže in Marijina kapelica itd.

Na svojem potovanju sva videla tudi mesto Kostnico, ki čuda krasno stoji na pobrežjih lepega Bodenskega jezera. Tu je bil ravno zbor nemških katoličanov. Čeravno ima mesto veliko luteranov in brezvernikov, je bil zbor vendar z velikim veseljem sprejet. Pri zboru so bili tudi 3 nemški škofi: St. Galski Greith, Rotenburški Hefe in Freiburški Ktibel. V torek 14. sept. sva tudi imela čast biti pri večerni veselici katoliškega zbora, kjer so bili tudi vsi trije milostljivi škofi pričujoči. V Kostnici sva videla žalostni spominek Husov, ki je bil 5. julija 1414. tukaj na grmadi sožgan kakor krivoverec. Vreden bi bil on boljšega spominka, da se ni puntal zoper svojo dobro mater sv. kat. Cerkev. Ali kaj, da je bil presvojeglaven. Ko smo njegov spominek ogledovali smo izdihnili: Bog mu bodi milostljiv!

Še cerkve v Strassburgu in v Spiri naj omenim, ki sva ji tudi videla. V Strassburgu so Prusi l. 1870. v vojski zoper Francoze cerkev in zvonik zelo poškodovali s streljanjem; zdaj je vse po-

pravljeno in je stalo več kot 2 milijona mark. Zvonik je tudi silno visok in lep ravno tako tudi cerkev. V cerkvi je ura čudovita, ki nam kaže ne samo ure, ampak tudi dneve, tedne, lune, spremine itd. O poludne bije ura, in ko odbije, pridejo podobe vseh 12 apostolov po vrsti in grejo v procesiji od leve strani na desno. In ko sv. Peter pride, še petelin, ki je tudi na uri, perutnici razprostre in prvokrat — drugokrat — in tretjokrat zapoje. Nazadnje prikaže se Jezus in vsem pričujočim blagoslov podeli. Vsaki den o poludne je več sto gledalcev v cerkvi navzočih. Videla sva tudi lepo cerkev v Spiri, kjer je sv. Bernard bil od Marije pozdravljen, ki je tu prvi izustil besede: „o usmiljena, o dobrotljiva, o sladka Devica Marija“. Še več sva videla imenitnega, toda ne morem vsega popisati. Morebiti stori to moj tovarš. Dnes se odpeljeva iz Kolina črez Monakovo nazaj skoz Solnigrad v Gradec in domov, v ljubo slovensko domovino! Janez Modic.

Smešničar 41. Mož debelotrebušnik gleda iz okna na ulico prav nemarno, ko mu v enej sapi nasproti prileti gasilnega društva načelnik upijoč: gospod, v vašej hiši gori! Debelotrebušnik se pa malo zmeni za to novico ter reče: povejte to mojej ženi, jaz se za domače takšne reči ne brigam!

Javna zahvala.

Vsem p. n. čestitim volilcem, kateri so pri volitvi za državni zbor v Mariboru, Ptuji, Ormoži, Slov. Bistrici in Slov. Gradci blagovolili meni dati svoj glas brez vsakega pritiskavanja popolnem svobodno in iz najboljšega prepričanja, da zastopam dobro prav avstrijsko reč, izrekam svojo najprisrčnejšo zahvalo.

V Mariboru dne 6. oktobra 1880.

Franc Bindlehner.

Razne stvari.

(Pri volitvi glasov dobil) je g. Bindlehner v Mariboru 99, v Slov. Gradci 13, v Slov. Bistrici 6, v Ptuji 37, v Ormoži 104, vkup 259. Tako močni smo narodnjaki in konservativci v tej skupini. G. dr. Schmiderer pa je dobil v Slov. Gradci 83, v Mariboru 367, v Bistrici 55, v Ptuji 111 in v Ormoži 39, vkup 655 glasov. Nemški liberalci so do sedaj imeli vselej vso podporo na svoji strani. Kako močni da so sami, tega še ne vedo.

(Svitli cesar) so cerkvenemu predstojništvu v Doberni darovali 150 fl. za znotranjo popravo cerkve in za nakup novih orgelj.

(Matica slovenska) razpošlje še letos svojim društvenikom sledeče knjige: 1) Letopis 2) Upliv upijančljivih pijač na posamni človeški organizem in na človeško društvo v obče, spisal dr. Samec, 3) Oko in vid, s slikami, spisal profesor Žnidaršič, 4) Spomenica Kopitarjeva. Za tisek dalje priprav-

ljena je prof. Šumanova „Slovenska slovnica“ in prof. Erjavčev „Prirodopis živalstva“ tretja izdaja.

(*Cesarsko odlikovanje*) prejel je naš velece-njeni državni poslanec g. baron Goedel-Lannoy. Svitli cesar so mu podelili drugo vrsto reda železne krone, to pa radi zaslug v komisijonu za bosensko-hercegovinske zadeve.

(*Mariborska hranilnica*) je meseca septembra prejela 158.424 fl., a izplačala 121.139 fl.

(*Lepa jabelka mašancerje kupuje*) v Mariboru g. Franc Abt, v graškem predmestju 17—20 fl. štrtinjak.

(*Družba sv. Mohora*) razposlala je letošnje družbenske knjige: 1. Slovenski Goffine, III. snopič, 2. Filoteja, 3. Občna zgodovina, VII. snopič, 4. Naše škodljive živali, I. snopič, 5. Slovenske večernice, 35. zvezek, 6. Koledar za l. 1881. Vseh udov bilo je 25430, vseh dohodkov 26642 gld., vseh stroškov 26623 gld.

(*Mariborski zvonar Dencelj*) razpostavil je v Gradci na razstavi dva zvona, ki sta se odliko-vala posebno po svojem čistem, jasnem glasu; ter sta bila takoj prodana; eden pride v Prevali na Koroškem, drugi k sv. Petru na Otersbahu!

(*V mariborsko duhovščino*) sprejetih je 11 gospodov v 1. leto: Črnenšek Fr., Fischer Andr. Kostanjevec Jož., Krajnc Jož., Mohorko Fr., Matek Dav., Mikuš Bal., Mlakar Jan., Pustinek Jan., Stabuc Jarn. in Stoklas Matija.

Dražbe. 11. oktobra Ana Rupnik v Cmereki 360 fl. Jožef Ogrizek 18200 fl. v Rogaci, Jan. Čebular v Stertenici 3345 fl. 15. okt. Marija Živko 100 fl. pri sv. Lenartu in Marija Postič 310 fl. Gašp. Zorko v Dolgemvrhu 1435 fl. 20. okt. Treza Najger 1795 fl. in Fr. Šepetavec 2070 fl. v Brežicah.

Loterijne številke:

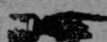
V Trstu 2. oktobra 1880: 58, 53, 84, 11, 64.

V Linci „ „ 65, 26, 8, 58, 52.

Prihodnje srečkanje: 16. oktobra 1880.

Pri Janezu Leonu v Mariboru

dobijo se sledeče tiskovine za

 **sole na deželi:** 

- „Izkaz in spričalo“ v nemškem jeziku.
- „Zapisnik“ slovensko-nemški.
- „Razrednica“ slovensko-nemška.
- „Opomin na šolsko obiskovanje“ slovensko.
- „Šolska naznanila“ slovensko-nemška.
- „Izkaz šolskih zamud“ slovensko-nemški.
- „Napoved kazni“ slovensko.
- „Tednica“ slovensko nemška.
- „Plačilne pobotnice“ za učitelje nemšk.

1—3

Najnovejši kurzi na Dunaji.

Papirna renta 71.75 — Srebrna renta 72.80 — Zlata rente 87.60 — Akcije narodne banke 833.— — Kreditne akcija 284.— 20 Napoleon 9.39 — Ces. kr. cekini 5.63 —

Fant

se išče, kateri se boče mlinarski učiti. Naj se oglasi ustmeno ali pismeno pri **Antonu Sok-u**, mlinarji v **Možganjcih na Pesnici**.

2—6

Pozor!

Kdor si želi kaj špecerijskega blaga nakupiti, naj gre

v **Celje** v **F. Kapus-ovo** štacuno,

kder se zares v vsakem obziru pošteno postreže, da je vsak prav zadovoljen. Tam dobi najboljše vrste

kave, olja, riža, južnega sadja, čaja, ruma, apolo-sveč; potem dobra kaljiva, vrtna in poljska semena, ptičji lep itd. vino v buteljah, premoga in apna na debelo in drobno.

 *Kdor več vkup vzame dobi nagrado.*

Zatoraj Pozor!

Ponudba vbranih zvonov!

Uljudno podpisani daje na znanje, da ima v graške razstavi zraven različnega cerkvenega orodja iz brona, koje ogledovat naj-uljudneje vabi, da se vsakdo sam prepriča, kam se ima v potreboči takšnih predmetov najzanesljivejše obrniti, tudi razstavljene 3 zvonove. Ti so vglasbeni v F dur ter imajo sledečo težo: 205, 337, 666 kilogramov. Imam jih na prodaj; vzamem pa tudi staro zvono-vino v račun ter dovolim plačevanje v obro-kih. Ob enem naznanjam, da se mudim ves čas razstave v Gradci, to pa vsaki dan od 9.—12. ure na razstavi pri svojih zvonovih, popoldne pri gasilnicah. Pri tej priliki izrekam čestitim cerkvenim predstojništvom svojo pri-srčno zahvalo za skazano mi zaupanje ter prosim da mi je še nadalje ohranijo.

Albert Samassa,

3—3

zvonar iz Ljubljane.

Zahvala in priporočba.

Zahvaljujem se vsem, kateri so me dozdej z naročili podpirali, prav srčno, in priporočujem se jim, kakor tudi sploh p. n. občinstvu, posebno č. g. duhovnikom, uradnikom itd. v daljno naročbo.

Prizadeval si bodem, vsakemu njegovo voljo po svoji najboljši moči izpolniti.

 Naročila iz dežele izvršujem ravno tako vestno in pridem oddaljenim tudi na dom mere jemati.

Z velikim spoštovanjem

Franc Jesenko,

1—3

krojač v Mariboru, Pfarrhofgasse št. 15.

Začetek šole.

2—2

Na dvorazrednej meščanski šoli v Krškem na Kranjskem, kjer se bode letos odprl tudi drugi razred, začne se novo šolsko leto dne 16. oktobra. Natančneje se poizvé pri šolskem ravnatelji.

Vodstvo meščanske šole v Krškem,
dne 28. septembra 1880.

 **Važno za kmetovalce!** 

Pomoček zoper žitni snet.

Zoper snet pri pšenici, ovsi, ječmeni, koruzi in vsem semenstvu, katero ta bolezen napada, najboljše, ker najgotovejše, pomaga

N. Dupuy-eva strojnica ali lug.

Slavno c. k. ogersko ministerstvo je kmetovalcem ovo strojnico priporočilo najnujnejše pa tudi na gospodarstvenej razstavi v št. Pöltnu na Spodnjem Avstrijskem bila odlikovana s srebrno svetinjo. Kako se ravna ž njo, to razlaga natančno tiskani poduk, kateri je priložen vsakšnemu paketu. Sploh je pa ravnanje prav lahko. Jeden paket zadostuje za 200 litrov semena ter velja samo **30 kr.** Dobiti ga je v zalogah po vsej avstro-ogerskej državi.

4—5

N. Dupuy

na Dunaji (Wien, VI., Windmühlgasse 35).

Založeno imajo ovo robo:

V Mariboru g. M. Berdajs, v Ptujih g. Andrej Jurca,
v Lipnici g. B. Seredinski, v Arnaužu g. Teodor Egger,
v Slov. Bistrici g. Stiger in sln, v Celji g. Janež.

 **Važno za kmetovalce!** 

3—3

Janez Erhart

Ces. kralj.

dvorni puškar  **v Mariboru**

priporočujem svojo veliko zalogo orožja. **Revolverjev** imam od 4 fl. naprej. Puške z nabijanjem od preja, puške za streljanje s kapselni od 10 fl. naprej.

Puške ostroguške, katere nabijajo od zaja, od 20 fl. naprej. Jednakih pušek imam tudi za streljanje v tarčo, za lov, za streljanje s polci in kapselni.

Na prodaj imam tudi veliko zalogo vsakojakih patron in strelne sprave.

 Popravila rad sprejemam in hitro izvršujem.

Prostovoljna licitacija

bo z dovoljenjem slavne gosposke
v soboto 9. oktobra 1880 v hiši na
stezi v Pobrežji v Magdalenskem pred-
mestji v Mariboru šte. 14.

Prodavalo bode se pohištvo, železna Wertheimska kasa in lep klavir. Izdražbana reč se ima takoj plačati in vgenoti.

2—2

2—3

Prodaja

**sadunosnih dreves in lep-
šavnega grmičevja.**

Grajsčina Slivniška pri Mariboru ima to jesen veliko število raznih, domačih in tujih, dreves in grmičevja za napravljanje in ozaljševanje vrtov. Zlasti opozoruje se na 800 jednako visokih akacij (Kugel-Akazie Rob. umbraculifera), dalje sadunosnih dreves, jabelk in grušek, ki rodijo sad za mizo pa tudi za mošt in sušenje, črešenj, višenj, breskev, marelic, visoke rasti in pritličnih drevesc. Kdor želi kaj kupiti, naj si želeno naroči pri

Grajsinskem oskrbništvu

(Gutsverwaltung: Burg Schleinitz, Post: Kranichsfeld a. d. Südbahn.)